

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/625
Toplantı Tarihi/Sayısı : 8.5.2024/41
Karar Numarası : 2024/456
Başvuran : Eşit Haklar İçin İzleme Derneği
Başvuran Vekili : -
Adres : Kavaklıdere Mah. Göreme Sok. No:7 Daire: 4
Çankaya/ANKARA
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Seçmen kütüğünün adres kayıt sistemine dayalı olarak düzenlenmesinin evsizler, sokaklarda veya çadırlarda yaşayanlar bakımından ekonomik durum temelinde dolaylı ayrımcılık oluşturması nedeniyle ayrımcılık yasasını ihlal ettiği iddialarına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Eşit Haklar İçin İzleme Derneği adına N. T. tarafından yapılan başvuruda, seçmen kütüklerinin 2/5/1961 tarihli ve 10796 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un tarafsız gibi görünen 33'üncü maddesi kapsamında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ndeki (ADNKS) yerleşim yeri adres bilgilerinin esas alınarak düzenlenmesinin sokaklarda veya çadırlarda yaşamak zorunda kalanların ADNKS'de kayıtlarının olmaması nedeniyle seçimlerde oy kullanmalarını engellediği, söz konusu muamelenin ekonomik durum temeline dayalı olarak dolaylı ayrımcılık teşkil ettiği, evsiz yurttaşların oy kullanma hakkını kullanması konusundaki ayrımcılığın ortadan kaldırılması konusunda önceki yıllarda Yüksek Seçim Kuruluna yaptıkları başvuruların 298 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesi gerekçe gösterilerek reddedildiği iddia edilmekte; 298 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesindeki hükmün sonuçları itibarıyla ayrımcılığa yol açığının tespitinin yapılması ve ayrımcılığın önlenmesi adına ilgili tüm mercilere gerekli tavsiyelerde bulunulması talep edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) ...f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ...”

5. 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

6. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı yönlerinden incelenir. ”

7. Mezkûr Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Bununla birlikte başvuru, seçmen kütüklerinin Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemindeki yerleşim yeri adres bilgilerinin esas alınarak düzenlenmesinin sokaklarda veya çadırlarda yaşayanlar bakımından ekonomik

durum temelinde dolaylı ayrımcılık oluşturduğu iddiası ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 33'üncü maddesindeki hükmün sonuçları itibarıyla ayrımcılığa yol açtığı tespitinin yapılması ve ayrımcılığın önlenmesi adına ilgili tüm mercilere gerekli tavsiyelerde bulunulması talebine ilişkindir.

11. Yapılan incelemede, başvuran Derneğin, Kurumumuza daha önce sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan 21/3/2023 tarihli ve 2023/598 sayılı başvurusu olduğu, söz konusu başvuruya ilişkin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu tarafından 30/5/2023 tarihli ve 2023/474 sayılı kabul edilmezlik kararının verildiği anlaşılmıştır.

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinde; Kuruma yapılan başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce başvurunun Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı yönlerinden inceleneceği düzenlemesine yer verilmiştir.

13. Başvuru yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvurunun sebeplerinin, konusunun ve taraflarının, Kurumda daha önce incelenmiş ve sonuçlandırılmış olan bir başvuruyla aynı olduğu, inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

8/5/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye